

УДК 336.143.232.053(477)

**ДОСЯГНЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ РІВНОВАГИ
ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ КРАЇНИ ПРИ ПОДВІЙНИХ ДЕФІЦИТАХ****кандидат економічних наук, доцент, Ривак О. С.**

Львівський інститут економіки і туризму, Україна, Львів

Традиційний погляд на проблему державного боргу, який поділяють більшість економістів, і який підтверджується світовою практикою регулювання державних фінансів, полягає в тому, що дефіцит державного бюджету веде до зниження рівня національних заощаджень та інвестицій, а також виникнення дефіциту торговельного балансу. У довгостроковому періоді наявність державного боргу спричиняє інфляцію, оскільки емісія грошей для збільшення доходів держави рівнозначна запровадженню інфляційного податку, зменшує стаціонарний обсяг капіталу, за якого інвестиції дорівнюють амортизації, збільшується зовнішня заборгованість, триває девальвація національної валюти. Посилюється тінізація економічних відносин, загострюються проблеми пов'язані із нагромадженням та виникненням нових шкідливих, або корисних зовніх ефектів, які являють собою некомпенсовані витрати або вигоди однієї із сторін, яка неприємна до виробництва або споживання певного продукту.

Ключові слова: шатдаун, фіскальна політика, зовнішні ефекти, зовнішньоекономічні відносини, ВВП, ВНД, межа бідності, мінімальна заробітна плата, середньомісячна заробітна плата, рівень безробіття, середньомісячний наявний дохід на одну особу, витрати та заощадження населення, міграція, приватні грошові перекази, прямі іноземні інвестиції, податкова система, митна система, інфляція, дефляція, рівень безпеки країни, тіньова економіка, тероризм, контрабанда, ставки податків, бюджетний дефіцит, облікова ставка, ІСЦ, дефіцит платіжного балансу, валовий зовнішній борг.

O. S. Ryvak, PhD, Achievement of financial-economic equilibrium of economic system with double deficits / Lviv Institute of Economics and Tourism, Lviv, Ukraine.

Traditional look at the problem of state debt, which is shared by the majority of the economists and confirmed by the world practice of state finance regulations, states that the state budget deficit leads to the decrease of the level of national savings and investment, and also to the appearance of trade balance deficit. In the Long-term period, existence of state debt causes inflation as far as money emission for the state income increase equals introduction of the inflation tax, decreases stationary capital volume, under which investment equals amortization, external debt

increases, devaluation of national currency continues. Volume of shadow economy increases, problems related to occurrence and accumulation of new harmful or useful external effects the latter are uncompensated expenses or benefits of one of the parties who is not involved in the production or consumption of a certain product.

Key words: shutdown, fiscal policy, external effects, foreign economic relations, GDP, domestic national product, the poverty line, minimal salary, average monthly salary, unemployment rate, average monthly income per person, population expenses and savings, migration, private money transfers, direct foreign investments, taxation system, customs system, inflation, deflation, state security rate, shadow economy, terrorism, smuggling, tax rates, budget deficit, discount rate, consumer price index, payments balance deficit, gross external debt.

кандидат экономических наук, доцент Рывак О. С. Достижение финансово-экономического равновесия экономической системы страны при двойных дефицитах/ Львовский институт экономики и туризма, Украина, Львов

Традиционный взгляд на проблему государственного долга, который разделяют большинство экономистов, и который подтверждается мировой практикой регулирования государственных финансов, состоит в том, что дефицит государственного бюджета ведёт к снижению уровня национальных сбережений и инвестиций, а также возникновению дефицита торгового баланса. В долгосрочном периоде имеющийся государственный долг порождает инфляцию, постольку эмиссия денег для увеличения доходов государства равноценна внедрению инфляционного налога, уменьшает стационарный объём капитала, при котором инвестиции равняются амортизации, увеличивается внешняя задолженность, длится девальвация национальной валюты. Усиливается тенизация экономических отношений, обостряются проблемы связанные с накоплением и возникновением новых вредных или полезных внешних эффектов, которые являют собой некомпенсированные издержки или выгоды одной из сторон, непричастной к производству или же потреблению определённого продукта.

Ключевые слова: шатдаун, фискальная политика, внешние эффекты, внешнеэкономические отношения, ВВП, ВНД, граница бедности, минимальная заработная плата, среднемесячная заработная плата, уровень безработицы, среднемесячный располагаемый доход на одно лицо, издержки и сбережения населения, миграция, приватные денежные переводы, прямые иностранные инвестиции, налоговая система, пошлинная система, инфляция, дефляция, уровень безопасности страны, теневая экономика, терроризм, контрабанда, ставки налогов, бюджетный

дефицит, учётная ставка, ИПЦ, дефицит платёжного баланса, внешний валовый долг.

Вступ. Світова економічна теорія і практика підтверджують що високий дохід на душу населення пов'язаний з високими інвестиціями. У короткостроковому періоді за низького сукупного попиту і високих цін обсяги продажу фірм зменшуються, що змушує їх скорочувати виробництво і звільняти працівників. Економіка вповзає у фазу спаду. Якщо зростають витрати виробництва, а отже і ціни, а сукупний попит не змінюється, відбувається поєднання зростання цін та зменшення національного обсягу виробництва, що означає стагфляцію. Високі ставки податків підривають економічну активність, внаслідок чого суспільство зазнає значних втрат. Податки і державні видатки сильно впливають на добробут різних поколінь.

Будь-які заходи економічної політики, спрямовані на збільшення обсягу виробництва у довгостроковому періоді, повинні сприяти збільшенню капіталу, підвищенню ефективності використання праці й вдосконаленню техніки й технологій. Збільшення обсягу капіталу передбачає підвищення рівня заощаджень та інвестицій. Умовою усталеного зростання рівня життя населення є безперервний розвиток науки і техніки.

Цінні дослідження проблем економічного розвитку з використанням макроекономічного аналізу відкритої економіки здійснені професором Массачусетського технологічного інституту Полом А. Семюелсоном, який в 1970 році став першим американським економістом, який отримав Нобелівську премію, а також професором економіки Йельського університету Вільямом Д. Нордгаузом, який удостоєний Нобелівської премії 2018 року. Логічно, професійно систематизовано і методологічно опрацьовано нагромаджені факти для формулювання і підтвердження сукупності законів суспільного життя на основі поглибленого аналізу сучасних економічних моделей для практичного використання теоретичних положень професором Гарвардського університету Н. Грегорі Манківим. Проблеми зовнішніх боргових зобов'язань в системі світових фінансово-економічних відносин, глибоко досліджені Вахненком Т.П., валютно-курсова політика та формування й управління резервами центрального банку Журавською Ф.О., заборгованість між підприємствами, вартісні та структурні характеристики капіталу підприємств, позивна давність, резерв сумнівних боргів із дебіторської заборгованості Балицькою В.В. Ці дослідження актуальні, як для розвинених країн світу так і для України і інших країн світу, які з різних причин потрапили в боргову залежність. Ці проблеми виявляють вплив на те, як суспільство використовує обмежені ресурси для виробництва, розподілу, використання і споживання корисних продуктів суспільством в цілому і

окремими індивідами сьогодні і в майбутньому. Їх аналіз, з метою формування і здійснення фінансово-економічної політики для подолання подвійних дефіцитів – дефіцитів торговельного балансу і державного бюджету з використанням сучасної економічної теорії і практики господарювання на усіх рівнях економічної системи країни вимагає особливої уваги.

Виклад основного матеріалу. У відповідь на відмову конгресменів задовольнити вимогу президента США Дональда Трампа надати кошти на будівництво стіни на кордоні з Мексикою, сума яких становить понад 5 мільярдів доларів, президент відмовився підписувати закон про бюджет, якщо він не передбачатиме коштів на це будівництво, що стало причиною шатдауну. Шатдаун не виявив впливу на соціальне забезпечення, освіту, систему охорони здоров'я і силових структур – їх профінансували передусім. Вже два роки з ініціативи Трампа економічні процеси в США в основному регулюються за допомогою податкової і митної системи з метою захисту економічних інтересів країни. Проте, в США традиційно в січні здійснюють переплату подорожного податку, однак 2019-го ця переплата в січні не відбулась; фермери, яким обіцяли допомогу для компенсації збитків від торгівельної війни з Китаєм, з початку року допомоги не отримали; промисловці більше не можуть отримати від Міністерства торгівлі пов'язані з тарифами на сталь та алюміній пільги запроваджені президентом; з лютого по березень спустошений продуктовий банк втратив спроможність забезпечити неперервність життєво важливої допомоги гарантованої 40 мільйонам американців [1, с. 3].

За даними S&P Global Ratings американська економіка втратила щонайменше 6 млрд. дол. США із-за найтривалішого в історії країни шатдауну. Шатдаун в США призупинений на три тижні. Президент Дональд Трамп підписав тимчасовий бюджет ряду відомств до 15 лютого. Унаслідок призупинення роботи урядових структур, близько чверті федеральних відомств США обмежили діяльність. Без фінансування виявились дев'ять міністерств із 800 тис. співробітників, із числа яких 380 тис. були відправлені в неоплачувану відпустку [2, с. 3]. Після тимчасового припинення Трампом шатдауну, спікер Палати представників США Ненсі Пелосі дозволила виступ президента в Конгресі. Президент США Дональд Трамп вдруге за час свого перебування на посаді виступив із щорічним посланням «Про стан справ в країні» на спільному засіданні Сенату та Палати представників Конгресу у Вашингтоні.

У промові Дональд Трамп розповів про успіхи у військовій та економічній галузях США. За його словами після 24 місяців стрімкого прогресу економіки, Сполученим Штатам заздрить весь світ; на сьогодні американську армію визнано найсильнішою; США посіли

провідні позиції у світі з виробництва нафти та природного газу. «Єдине, що може зупинити сильну економіку США, – внутрішні політичні війни або безглузді партизанські розслідування» – наголосив Дональд Трамп, і зауважив, що «керівництво країною потрібно здійснювати об'єднано, не як дві партії, а як одна нація». Президент США анонсував свою другу зустріч із лідером Північної Кореї Кім Чен Йином, яка повинна відбутись у В'єтнамі 27-28 лютого. «Наші заручники повернулися додому, ядерні випробування припинено, а запусків ракет не було вже 15 місяців. Якби мене не обрали президентом, то, на мою думку, ми були б зараз втягнуті у велику війну з Північною Кореєю з мільйонами жертв», – змалював апокаліптичний сценарій Дональд Трамп. До своїх зовнішньополітичних успіхів Дональд Трамп зарахував успіхи коаліції в боротьбі з «Ісламською державою», а також підтвердив намір вивести військові контингенти США із Сирії й Афганістану. «Великі нації не ведуть нескінченних воєн», – наголосив він. Глава Білого дому засудив політику глави Венесуели Ніколаса Мадуро, якого США не вважають легітимним президентом країни. Щодо нової торговельної угоди з Китаєм, Трамп зазначив, що вона можлива, якщо Пекін погодиться на «реальні структурні зміни», а також запевнив, що доможеться того, що стіну на кордоні з Мексикою збудують і назвав нелегальну міграцію «нагальною національною кризою» [3, с. 3].

На саміті G7, який пройшов у канадському місті Ла-Мальбе у червні 2018 р., президент США висловив претензії до Канади, яка обкладає величезними митами американських фермерів, робітників та компанії, і наказав представникам США не підписувати комюніке, поки не розглянеться можливість введення тарифів на автомобілі, які завалюють ринок США. Міжнародну торгівлю сталлю та алюмінієм Трамп вирішив обкласти величезним митом. Паризька кліматична угода без участі США. Американські санкції проти Ірану – це ядерна зброя, яку в Ірані почали оновлювати [4, с. 3]. Про вихід США з угоди щодо ядерної програми Ірану Дональд Трамп оголосив ще у травні 2018-го. Першу частину санкцій Вашингтон ввів в дію 7 серпня, другу – 5 листопада 2018-го. Мета санкцій, пояснили у Білому домі, – довести експорт Іранської нафти «до нуля» й суттєво послабити іранську економіку – аби Тегеран урешті-решт відмовився від підтримки режиму Асада в Сирії і терористичного угруповання «Хезбола» (базується, зокрема, і в Лівані), яке є ворогом Ізраїлю [5, с. 2].

У зв'язку із цим французькі праві занепокоєні можливим поверненням в країну джихадистів, оскільки вихід США із Сирії ставить питання про репатріацію затриманих там ісламських боевиків із громадянством Франції. Джихад – (араб. – священна війна, війна за віру; букв. – старанність) – одна із настанов ісламу, за якою всі

боездатні мусульмани повинні вести священну війну проти «невірних» [6, с. 3; 7, с. 207]. Міністр внутрішніх справ Крістоф Кастанер визнав, що виведення американської армії із Сирії спровокує «звільнення» осіб, утримуваних курдами в північно-східній частині арабської республіки, однак, зазначив, що якщо джихадисти «хочуть повернутись у Францію», вони «будуть ув'язнені». Міністр іноземних справ Жан-Ів Ле Дріан зауважив, що «позиція французького уряду полягала в тому, що ті, хто здійснив злочини, повинні відпокутувати їх там, де вони їх здійснили». Наприклад, так вирішується ця обставина в Іраку. В Сирії ж, «ситуація складніша» із-за багаторічного конфлікту і виведення американських військ [6, с. 3].

За день до початку саміту G7 у червні 2018-го, Дональд Трамп заявив про необхідність повернути до клубу провідних демократій Росію, яку виключили з нього 2014-го через окупацію українського Криму (була «Велика вісімка»). Однак, Франція, Великобританія, Німеччина та Італія домовилися не допустити повернення Росії до складу G7, проте вирішили розглянути можливість діалогу із РФ. Країни G7 заявили про підтримку суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаних кордонів.

Міністр економіки Німеччини Петер Альтмайер повідомив, що 2019-го року зростання економіки становитиме лише 1%, що пояснюється ризиками, які зросли головним чином на зовнішньоекономічному полі, пов'язаними із брекситом і глобальними торговельними конфліктами різних країн світу із США, які тривають [4, с. 3].

В Венесуелі гостра політична криза супроводжується масовими протестами проти президента Ніколаса Мадуро, якого звинувачують у відпливі значної частини золотих запасів країни на користь Росії за згодою діючого президента. Лідер опозиції Хуан Гуайдо, перш ніж проголосити себе тимчасовим президентом Венесуели, мав телефонну розмову із віце-президентом США Майком Пенсом – як повідомила газета The Wall Street Journal із посиланням на високопосадовця із Вашингтона. Через кілька тижнів Гуайдо виступив із заявою, у якій, посилаючись на Конституцію Венесуели, назвав уряд Мадуро незаконним і проголосив себе тимчасовим президентом країни. Відразу президент Трамп опублікував заяву про визнання Гуайдо законним лідером країни. Незадовго надійшли аналогічні заяви із Канади, Бразилії, Аргентини, Колумбії, Чилі, Перу, інших країн. Мадуро відмовився йти у відставку, заручившись підтримкою із сторони Турції, Росії, Мексики, Болівії. Євросоюз закликав Венесуелу терміново провести вільні і прозорі президентські вибори. Ці заяви опротестував очільник Міністерства закордонних справ Венесуели Хорхе Арреса [8, с. 3]. Мадуро звинуватив американського лідера Дональда Трампа і «групу екстремістів навкруг нього» у змові. Він

заявив, що лідери «імперії» США змовились «захопити нашу нафту – точно так, як вони це зробили в Іраку і Лівії» [6, с. 3].

Віце-президент США Майк Пенс щодо ймовірного перетворення ФРН на заручницю РФ після побудови газогону «Північний потік – 2» застерігає: «Неприйнятно для найбільшої економіки Європи – німецької – ігнорувати загрозу російської агресії, нехтувати власною безпекою та спільною безпекою НАТО [9, с. 1].

В квітні 2019-го 27 країн – членів ЄС під час засідання Ради ЄС у Люксембурзі внесли зміни до газової директиви Євросоюзу. Зміни не зупиняють спорудження газогону «Північний потік-2», однак, щоб отримати дозвіл на експлуатацію, він має відповідати набагато жорсткішим вимогам, ніж, наприклад «Північний потік-1», який запрацював у 2011 році [10, с.3].

Дональд Трамп від 06.03.2019 р. продовжив чинність кількох пакетів санкцій, запроваджених проти РФ адміністрацією Барака Обами через окупацію Росією Криму. 06.03.2014 р. було видано виконавчий указ №13660, яким запроваджено національний надзвичайний стан у США у відповідь на велику загрозу національній безпеці й закордонній політиці США через дії та політику осіб, які «підривають демократичні процеси та інституції в Україні, загрожують її миру, безпеці, стабільності, суверенітету й територіальній цілісності, сприяють незаконному привласненню її майна». 16.03.2014 р. виконавчим указом №13661 розширено діапазон застосування оголошеного надзвичайного стану через дії РФ проти України, де окрім іншого йде мова про розміщення Росією військ у Криму. 20.03.2014 р. виконавчим указом №13662 ще більше розширено сферу застосування попередніх обмежувальних заходів.

19.12.2018 р. указом №13685 передбачені додаткові кроки у зв'язку з російською окупацією Криму. Указом №13849 від 20.09.2018 р. вжито додаткових заходів для втілення обмежувальних санкцій проти РФ, передбачених законом «Протидія супротивникам Америки через санкції». Йдеться про запровадження санкцій проти 33 юридичних і фізичних осіб з оборонного сектору РФ. Тому з метою врегулювання питань, пов'язаних із цим надзвичайним станом, вищезазначені укази мають залишатися чинними після 06.03.2019-2020 рр.

Відповідно до розділу 202(d) закону про надзвичайні стани (50 u.s.c.) 1622(d), я продовжую на один рік національний надзвичайний стан, оголошений виконавчим указом №13660», - цитує УНІАН повідомлення Білого Дому [11, с. 3]. 05.03.2019 р. Рада Європейського Союзу затвердила рішення продовжити до 06.03.2020 р. санкції проти експрезидента Віктора Януковича та 11 його соратників. Правові документи про продовження обмежувальних заходів опубліковано 05.03.2019 р. в Офіційному журналі ЄС. «Рада

ЄС продовжила до 06.03.2020 р. замороження активів, спрямованих проти 12 осіб, визначених відповідальними у зловживанні українськими державними фінансами або у перевищенні повноважень, що призвело до втрати українських державних фінансів», - йдеться в повідомленні Ради ЄС [11, с. 3].

Згідно звіту і прогнозу Національного банку України про фінансову стабільність від 14.12.2018-го протягом понад року в банківському секторі не відбулося жодного банкрутства. Якщо конфлікт із Росією не загостриться, у 2019 році НБУ не очікує погіршення макроекономічних умов роботи банків, валютний ринок буде стабільним, а інфляція вповільнюватиметься. Внаслідок воєнної агресії РФ проти України на Кримському півострові, мілітаризації АР Крим і м. Севастополя (Україна), а також частин Чорного та Азовського морів, системного блокування або ускладнення проходу українських суден Керченською протокою (із середини травня до кінця листопада 2018-го зафіксовано понад 630 випадків їхньої затримки, спричинених Росією) Маріупольський та Бердянський порти зазнали чималих збитків [12, с. 4].

Під час інтерв'ю телевізійним каналам Президент Петро Порошенко наголосив: «Санкції щодо Криму, Донбасу, Керченської протоки – це ціна, яку Росія платить за агресію проти України. За даними Bloomberg, лише втрати російської економіки становлять 150 мільярдів доларів США. Росія заплатила понад 10% ВВП. Санкції – мотивація для Російської Федерації бути за столом переговорів і приймати рішення. Саме через санкції, рішення судів і сплату Росією величезних багатомільярдних штрафів за захоплення іноземних інвестицій Україна досягне повернення своїх територій». Президент акцентував, що всі перемовини з Росією можуть відбуватися лише за підтримки міжнародних партнерів. «Саме тому ми йдемо в НАТО, бо Альянс – це не коли кожен за себе, а один за всіх і всі за одного. НАТО – це коли 30 країн-членів забезпечують недоторканість кордонів. Москва сльозам не вірить. Москва визнає лише силу. Силу Української держави, силу Українського війська, силу світової коаліції» - констатував Президент [13, 2].

Президент України Петро Порошенко на Всесвітньому економічному форумі у Давосі зауважив: «Ми твердо заручилися підтримкою трьох постійних членів Ради Безпеки ООН: США, Великої Британії, Франції щодо миротворчої місії на Донбасі. Ми мобілізуємо підтримку всього світу, щоб Путін був за столом переговорів, прийняв зокрема й миротворців, і щоб миру було «досягнуто на умовах національних інтересів України» [14, с. 1-2].

Сумарний підсумок виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом – 42%. У 2018 році виконано 52% запланованих завдань і додатково наша держава виконала 10%

зобов'язань передбачених на 2017 рік.

За оцінкою МЕРТ реальний ВВП України зростає 12 кварталів поспіль. За підсумками 2018 року економіка продемонструвала найвищий темп зростання ВВП за останні 7 років. Реальний ВВП у 2018 році зріс на 3,3%. Номінальний ВВП у 2018 році становив 3558706 млрд. грн., у розрахунку на одну особу – 84190 грн. Проте, з об'єктивних причин, динаміка реального ВВП р/р (%) (п.ш.): 2016 – 2,4%, 2017 – 2,5%, 2018 – 3,3%; динаміка реального ВВП у відсотках до 2013 року – (%) (п.ш.): 2016 – мінус 13,7%; 2017 – мінус 11,6%; 2018 – мінус 8,7%. ВВП на одну особу: 2016 – 2187,7 дол. США (п.ш.); 2017 – 2639,8 дол. США (п.ш.); 2018 – 3095,2 дол. США (п.ш.) [16, с. 2, 5].

Валовий внутрішній продукт України за категоріями кінцевого використання у відсотках до підсумку мав таку структуру: 89,8% - кінцеві споживчі витрати; 18,8% - валове нагромадження капіталу; мінус 8,6% - сальдо експорту-імпорту товарів і послуг, що означає, що країна витратила на 8,6% більше коштів, ніж заробила. ВВП за категоріями доходу мав таку структуру: 41,5% - оплата праці найманих працівників; податки за виключенням субсидій на виробництво та імпорт – 15,4%; валовий прибуток та змішаний дохід – 43,1% [17].

Валовий національний дохід України за 2018 рік – 3640332 млн. грн., а у перерахунку на долари США за офіційним курсом середнім за період – 133833,3 млн. дол., у т.ч. оплата праці найманих працівників – 1781270 млн. грн. (48,9% до підсумку); валовий прибуток, змішаний дохід – 1533176 млн. грн. (42,1% до підсумку); податки за виключенням субсидій на виробництво та імпорт – 548535 млн. грн. (15,1% до підсумку); дохід від власності, одержаний від інших країн, за виключенням сплаченого – мінус 222649 млн. грн. (– 6,1% до підсумку), що означає, що резиденти країни в не вигідній ситуації відносно нерезидентів [17].

За даними Світового банку в рейтингу країн світу за показником економічного розвитку – валовому національному доходу на душу населення – за 2018 рік, Україна знаходиться на 136 місці із показником 263 дол. США на одну особу в місяць. Вищу позицію поряд з Україною в рейтингу займає Судан і Папуа-Нова Гвінея – нижче України. За даними Світового банку, з 2014 року в Україні знизився процент людей, які живуть за межею бідності від 8,6% до 2,4%. Однак, Світовий банк розраховує її за прожитковим мінімумом, який щорічно визначає уряд і затверджується Верховною Радою. На початку 2014-го він дорівнював 1176 грн або 147 дол. США, а за п'ять років в доларовому еквіваленті знизився до майже 67 дол. США (1853 грн.). На перше півріччя 2019 року розмір мінімальної пенсії в Україні встановлений в розмірі 54 дол. США (1497 грн.), а в грудні 2013-го

вона становила 118,8 дол. США, або у 2,2 рази більше. Мінімальна заробітна плата «зросла» від 152,4 дол. США (1218 грн.) з грудня 2013 року до 150,7 дол. США (4173 грн.), а середня заробітна плата «зросла» за відповідний період від 452,9 дол. США (3619 грн.) до 381,8 дол. США (10573 грн) [18, с. 4].

За підсумком 2018 року рівень безробіття в Україні економічно активного населення (за методологією МОП) знизився до 8,8% проти 9,5% у 2017 році і залишається вищим ніж у таких країнах ЄС: Австрії – 5,4%, Бельгії – 6,5%, Естонії – 5,6%, Литві – 6,9%, Польщі – 4,4% (за даними Світового банку) [16, с.2]. У 2018 році чисельність неформально зайнятого населення України зменшилась на 154,3 тис. осіб до 3541,3 тис. осіб [16, с. 8].

Середньомісячний наявний дохід за попередніми даними ДССУ у розрахунку на одну особу за 2018 рік становив 4825,7 грн. (177,4 дол. США за офіційним курсом НБУ середнім за період). Доходи населення за 2018 рік становили 3219518 млн. грн., у т.ч. заробітна плата – 1526020 млн. грн. (47,4% у загальній структурі доходів); прибуток та змішаний дохід – 565178 млн. грн. (17,6%); доходи від власності (одержані) – 82623 млн. грн. (2,6%); соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти – 1045697 млн. грн. (32,4%) (з них: соціальні допомоги – 467209 млн. грн. – 44,7%; інші одержані поточні трансферти – 139346 млн. грн. – 13,3%; соціальні трансферти в натурі – 439142 млн. грн. – 42,0%). Витрати та заощадження населення – всього за 2018 рік становили 3219518 млн. грн., у т.ч. придбання товарів та послуг – 2870156 млн. грн. (89,15% усіх витрат); доходи від власності (сплачені) – 30191 млн. грн. (0,94%); поточні податки на доходи, майно та інші сплачені поточні трансферти – 302400 млн. грн. (9,39%) (з них: поточні податки на доходи, майно тощо – 248236 млн. грн. – 82,09%; внески на соціальне страхування – 2907 млн. грн. – 0,96%; інші поточні трансферти – 51257 млн. грн. – 16,95%). Нагромадження нефінансових активів за 2018 рік – мінус 19034 млн. грн. (мінус 0,59%), приріст фінансових активів – 35805 млн. грн. (1,11% – на 42,9% менше, ніж у 2017 році [17]. Відбувається еміграція найпродуктивнішого населення України.

Для підвищення доходів населення уряд вдався до тимчасових заходів після підбиття підсумків пільгового (22.02.2019) розмитнення автомобілів на єврономерах. Платежі від розмитнення цих авто надійшли на рахунки Пенсійного фонду (від 25.02.2019) для здійснення додаткових пенсійних виплат з метою індексації пенсій. З березня 2019-го близько 3,5 млн. господарств отримають субсидії у вигляді готівкових коштів, з них 2,3 млн. осіб отримають виплати через Пенсійний фонд, 1,2 млн. осіб – через систему Ощадбанку. Середній розмір субсидії – 1676 гривень [19, с. 2]. Підвищення трудових доходів населення країни збільшить надходження до

Пенсійного фонду, зменшить соціально-економічні проблеми пов'язані із міграцією робочої сили.

За результатами дослідження «Якість життя країн – 2019» сервісу Numbeo Україна зайняла 62-ге місце. На перших трьох позиціях – Данія, Швейцарія і Фінляндія. Німеччина – на восьмому місці, Японія – на 12-му, США – на 13-му. Останнє, 71-ше місце залишилось за Єгиптом. Білорусь у рейтингу 37-ма, Росія – 59-та [20, с. 2].

За даними Frontex, окрім двох основних причин відмови перетину кордону з ЄС – відсутність документів щодо обґрунтування мети поїздки і умов перебування (22735 випадків), відсутність необхідної кількості коштів, які визначені на добу для кожної країни (наприклад, в Німеччині – 45 євро на особу, в Іспанії – 71 євро, якщо поїздка до п'яти днів) українців не пропускають через кордон із-за відсутності діючої візи або виду на проживання (5829 випадків), перевищення ліміту 180 днів перебування в ЄС (5786 випадків), наявності запису про людину в Шенгенській інформаційній системі (5995) тощо [21, с. 4]. За даними польського Управління по справах іноземців, у 2018 році 18% звернень на видачу намірів на проживання – карти перебування, майже по кожній п'ятій заявці українців приходила відмова. Якщо у 2017 році іноземцям видали близько 59 тис. намірів на проживання, то 2018-го – близько 47 тис. Всього на поточний момент (лютий місяць 2019-го) видано 372 тис. карт побиту. Майже половину всіх дозволів на тривале перебування в Польщі видано українцям. Конкуренцію їм складають білоруси, грузини, індійці і в'єтнамці. За словами президента Всеукраїнської асоціації компаній з міжнародного працевлаштування Василя Воскобойника «є як тенденція боротьби із шахрями на польському ринку працевлаштування, так і зменшення інтересу до цієї країни самих українців. Нашим людям видають липові запрошення на роботу. Коли такі компанії розкриваються, то людям просто відмовляють в роботі» [22, с. 5].

З 01.01.2019 мінімальна заробітна плата в Україні зросла на 12% - до 4170 грн. Згідно даних Державної служби статистики України мінімальну заробітну плату отримують понад 3 млн. зайнятих в економіці країни. Враховуючи, що з кожної мінімальної зарплати відраховується 22% податків від роботодавця у визначені законодавством державні фонди, і 19,5% - податки від найманого працівника, очікуване збільшення податкових відрахувань від підвищення МЗП складе близько 6,7 млрд. грн. Після підвищення МЗП в 2016 році від 1450 до 3200 грн. в Україні відбулось різке збільшення звільнень, у т.ч. фіктивних. За існуючого податкового і митного законодавства України, підприємці зацікавлені в тому щоб заробітна плата була якомога нижча, однак, бізнес на території країни відчуває кадровий голод із-за того, що зарплати в сусідніх країнах

значно вищі [23, с. 1, 5].

Із зростанням відтоку робочої сили за кордон з України ростуть цифри у звітах НБУ щодо приватних грошових переказів трудових мігрантів. Упродовж 2018 року приватні грошові перекази із-за кордону зросли на 24,1% (11,3 млрд. дол. США, або від 8,64% ВВП) [24]. Згідно статистики України і Конференції ООН по торгівлі і розвитку тільки у 2017-му потоки прямих іноземних інвестицій зменшились на 40%, а за 10 років – у шість разів. У 2017-му в українську сферу фінансів і страхування внесено 647,5 млн. дол. США; в промисловість – 523,4 млн. дол. США; в оптову і роздрібну торгівлю, ремонт автотранспорту – 178,4 млн. дол. США; операції з нерухомістю – 117,9 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій. На наш ринок за останній період увійшов крупний шведський бренд товарів для дому IKEA. Суверенним фондом Саудівської Аравії викуплено активи агрохолдингу «Мрія» за 150 млн. дол. США, а також норвежські компанії мають наміри інвестувати 400 млн. дол. США у відновлювану енергетику. [25, с. 6].

За даними Державної служби статистики України місцем надходження значної частини прямих іноземних інвестицій в Україну є великі фінансові центри, зокрема Кіпр, Нідерланди. Ці фінансові потоки в основному є власністю крупних українських промислових об'єднань, котрі вивели свої грошові активи за рубіж для мінімізації, або ж повного уникнення від оподаткування в Україні. За три квартали 2018 року, незважаючи на санкції, РФ, вийшла на перше місце за об'ємом надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну – 472,6 млн. дол. США. Ці грошові надходження в основному надійшли на докапіталізацію дочірніх російських банків в Україні. Загалом за 9 місяців 2018 року в Україну надійшло 1,7 млрд. дол. США прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) /проти 1,2 млрд. дол. США за 9-ть місяців 2017-го/. 58,2% цих інвестицій у 2018-му було спрямовано у фінансову та страхову діяльність. Чистий притік прямих іноземних інвестицій за 2018 рік – 2,4 млрд. дол. США, п'яту частину з яких становили операції з переоформлення боргу в статутний капітал за останні чотири роки – 11 млрд. дол. США. Чистий притік прямих інвестицій до реального сектору становив 1,4 млрд. дол. США, або 58% від загального обсягу. [27, с. 3, 24].

Далеко не усі ці грошові потоки стали джерелом реальних інвестиційних вкладень внаслідок нестабільної, перевантаженої, неусталеної податкової та митної системи, надвисоких ставок оподаткування, нестабільної системи ліцензійних правил, тиску на бізнес із сторони громіздкої і нестабільної, неусталеної системи контролюючих органів, а найголовніше унаслідок причин, які посилюють інфляцію і дефляцію гривні. У січні-вересні 2018 року рівень тіньової економіки в Україні становив 32%.

З 1 січня 2019 року Британські Віргінські острови, за узгодженістю із Євросоюзом, ввели в дію закон «Про економічну присутність», згідно з яким в державі із нульовим оподаткуванням юридичних осіб, неможливо буде створити фірму без видатків і персоналу [28, с. 2]. В лютому 2019-го суд федерального округу Колумбія в США приступив до розгляду справи про мирову угоду між Павлом Лазаренком і урядом США по заморожених активах українського экс-прем'єра. Згідно звіту про судові розгляди оприлюдненого в системі публічних даних США Govinfo (документ за грудень 2018-го), що США бажають конфіскувати понад 250 млн. дол. США розміщених на понад двадцяти банківських рахунках в офшорних юрисдикціях Гернсі, Антігуа і Барбуда, а також в Швейцарії, Литві і Ліхтенштейні. Сам Павло Лазаренко у свідченнях американському суду визнав власність 86 млн. дол. США на різних рахунках. ООН назвала суму в 200 млн. дол. США, українська сторона – 320 млн. дол. США. Станом на 4 лютого 2019 року, за даними різних джерел, самому Лазаренко залишиться сума від 23 млн. дол. США до 30 млн. дол. США. Ще близько 160 млн. дол. США за інформацією ресурсу lb.ua буде повернено Україні. До того часу в країну вдалось повернути лише 15 млн. дол. США (із швейцарських рахунків). [29, с. 4].

В глобальному рейтингу безпеки аналітики американського видання Global Finance в кінці січня 2019 року визначили нашій країні 116-ту позицію. В дослідженні брали участь 128 країн. Рейтинг Global Finance сформовано на основі оцінки стану економіки, конфлікту на сході України, якості життя, освіти і медицини, рівня злочинності, географічних ризиків – ймовірності стихійних лих і природних катаклізмів. США опинились на 65-му місці із-за загроз розгулу стихії і насильства. Найблагополучніші справи з безпекою забезпечені в Європі. До перших шести країн із найвищим рівнем безпеки віднесено Ісландію, Швейцарію, Фінляндію, Португалію, Австрію і Норвегію, і у десятці також є Катар, Сінгапур, Канада і Данія. Росія у рейтингу посіла 108 місце [30, с. 2].

Світовий досвід вказує на необхідність підвищення спроможності банківської системи кожної країни зокрема щодо протидії шахрайським фінансовим операціям, жертвами яких стають резиденти країни, а в міжнародних розрахунках громадяни, які перебувають за межами країни. За повідомленням прокуратури Південного округу Нью-Йорка в аеропорту Лос-Анджелесу затримали громадянина Болгарії Константина Ігнатова по справі фінансової піраміди One Coin, жертвами якої стали 3 млн. людей. В момент затримання Ігнатов очолював компанію One Coin LTD, і притягнутий до відповідальності за шахрайство з використанням засобів комунікації з цінними паперами, відмиванні грошей. За повідомленням прокуратури із-за схеми Ігнатових, у якій також фігурує розшукувана

Ружа Ігнатова, яка є засновником One Coin, «потерпілі інвестували мільярди доларів по всьому світу в шахрайську криптовалюту». Виручка компанії у 2014-2016рр. досягла в євро 3,353 млрд, а прибуток – 2,23 млрд. євро. Основна бізнес-модель One Coin – продаж навчальних пакетів по криптовалютному трейдингу. Учасникам проекту нараховувались комійні за залучення нових осіб до продажу пакетів. За твердженням прокуратури, представники проекту повідомляли своїм жертвам недостовірну інформацію, зокрема, що криптовалюта One Coin майнеться за допомогою належних компанії серверів, хоча насправді ніякого майнінгу не ведеться [31, с. 3].

Тіньовий сектор економіки на території України тимчасово може фінансуватись різного роду неурядовими організаціями або напівурядовими структурами які використовують лжеінформацію з метою досягнення такої мети, яка в кінцевому рахунку спричиняє деградацію суспільства. Фінансування вимірюється сотнями мільйонів доларів, яких ми не бачимо в держбюджеті – це фінанси від олігархів, котрі щедро фінансують від систем з аналізу ситуації й оцінки того, що відбувається в нашій державі, систем «фабрики тролів», від компаній у проплачених соціальних медіа і аж до приватних військових компаній. Коли компанія такого олігарха отримала кошти з держбюджету, то це вже кошти приватної компанії. І це вже нібито «приватний інтерес», а тому з виведених із держбюджету фінансових ресурсів можна надалі фінансувати будь-які напрацювання, будь-які розробки, будь-які компанії впливу [32, с. 4].

За повідомленням міністра з питань тимчасово окупованих територій Вадима Черниша, діюча на території України система рефлексивного управління, або рефлексивного контролю, яка була розроблена ще в радянські часи, покликана викликати задану емоцію серед цільової групи. Щоб викликати таку емоцію, через менеджмент, який перебуває під впливом через необліковані доходи, йдуть повідомлення які міксують факти з неправдою. «Фабрики тролів» фінансуються головним чином за рахунок фінансово-промислових груп і, як би сказав, кримінальних груп. Це дуже широкий спектр: починаючи від політичного переслідування в інтернеті й до компаній впливу. І працюють там цивільні особи, які отримують гарну зарплату нібито не від уряду Російської Федерації. Просто ми працюємо всередині держави, а росіяни за межами держави, щоб нас дестабілізувати. Фактично ось що зараз робить російське керівництво: вимиває кошти з кишень своїх громадян, щоб потрапити в історію. Постійно збираються дані, хакери зламують доступ до різних поштових скриньок тощо. Це війна всіх проти всіх в українському суспільстві, послаблення авторитету або шантаж тих українських політичних гравців, що найбільше заважають Росії. Тактика в усіх

випадках одна й та сама: сказати знову, що це не Росія втручається у внутрішні справи, а нібито «місцеві незадоволені, от з місцевими переговори і ведіть». Така тактика червоною ниткою проходить через досвід Боснії і Герцоговини, Молдови, Грузії [32, с. 4].

Концепцією боротьби з тероризмом в Україні (затверджено Указом Президента України від 5 березня 2019 року №53(2019), правовою основою якої є Конституція України, закони України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, акти міжнародних організацій, членами яких є Україна, насамперед Глобальна контртерористична стратегія ООН. Згідно Концепції, об'єктами можливих терористичних посягань є фізичні особи та громадські об'єднання, державні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, ділянки місцевості або території, інформаційний простір та його компоненти, споруди або майнові комплекси, об'єкти транспортної інфраструктури та інші об'єкти, стосовно яких можуть вчинятися терористичні акти. Найбільш уразливий об'єкт можливих терористичних посягань – об'єкт, який відіграє істотне значення у політичній, економічній, екологічній та соціальній сферах життєдіяльності суспільства, вчинення терористичного акту на якому або з його використанням безпосередньо загрожує безпеці громадян, суспільства, держави. У Глобальному індексі тероризму, який визначається для визначення рівня уразливості держав до терористичних загроз, Україна перемістилася з 51-го (2013 рік) на 21-е місце (2018 рік) серед 163 країн.

Концепцією визначені основні проблеми, що потребують розв'язання, окреслені мета, принципи та напрями реалізації концепції, основні пріоритети боротьби з тероризмом, шляхи і способи розв'язання проблем, зокрема, уточнення завдань і функцій Антитерористичного центру при Службі безпеки України, оптимізація його організаційно-штатної структури, уніфікації програм навчання, підготовки та перепідготовки особового складу та працівників суб'єктів боротьби з тероризмом [33, с. 7].

2014-го на початку воєнного конфлікту на Донбасі, Росія разом із своїми нелегальними формуваннями, остаточно знищили завод «Топаз» - підприємство, яке розробляло складні радіотехнічні комплекси. За повідомленням директора дивізіону радіолокації, радіозв'язку та спеціального приладобудування ДК «Укроборонпром» Олександра Пономарьова, «Укроборонпром» спільно із збройними силами України, зміг евакуювати частину готової продукції з донецького заводу «Топаз». Українській стороні вдалося врятувати надважливу документацію – вивезти людей, висококласних спеціалістів, їхні родини. Мова йде про унікальну систему

радіотехнічної розвідки «Кольчуга» – досягнення «Топазу». Модернізація станції «Кольчуга» відбувалась після її розробки ще за часів Радянського Союзу. Одним з основних учасників цього процесу був російський концерн «Сузір'я», а українське підприємство «Топаз» було важливою складовою на лінії розроблення та виробництва. Основна неповторність цієї станції – це математика, програмне забезпечення, унікальна обробка отриманих сигналів, створення ехосигналів або шумових, радіолокаційних портретів різних цілей, які випромінюють радіохвилі. Тому, «Кольчуга» для оборонно-промислового комплексу і для збройних сил РФ не є чимось стратегічно важливим. Вкравши завод, росіяни повелися як варвари. Головна мета була однозначною: знищити все і не дати змоги в подальшому виготовляти такі комплекси. Необхідно було все забрати і за вигідною ціною продати. Вкрадений комплекс має право на життя – він готовий, налаштований. Його не обов'язково використовувати в цьому локальному конфлікті, а можна в Абхазії, у Сирії. Росіянами украдено технічну документацію, а не конструкторську для виробництва. Спрощено – інструкція: як увімкнути, вимкнути, подивитися і перевести. Тут не йдеться про те, що за допомогою цих даних можна щось виготовити [34, с. 1, 5]. Якщо взяти до уваги, що цілі цехи, які російські нелегальні військові формування завантажили на так звані платформи гуманітарних конвоїв, то залишається невідомим ким, як, з якою метою, проти кого, і, на якій території може бути використана, або ж використовується викрадена система радіотехнічної розвідки «Кольчуга».

Для реалізації Загальнодержавної науково-технічної космічної програми України на 2019-2023 роки за повідомленням Голови Державного космічного агентства України Павла Дехтяренка, використовуються кошти із держбюджету – приблизно по мільярду на рік, і додатково із зовнішніх ринків – очікується приблизно 23 мільярди завдяки іноземним споживачам. Щодо 4 мільярдів бюджетних гривень, то вони потрібні для найнагальніших потреб держави: це супутники дистанційного зондування Землі, науково-технічна співпраця з європейськими та іншими країнами, науково-космічні програми, освіта і наука. Угрупування космічних апаратів для дистанційного зондування Землі як для економіки, так і оборонної безпеки – це супутники для фотографування Землі в оптичному та інфрачервоному діапазонах, для радіолокаційного зондування. Наші вітчизняні компанії платять за послуги зв'язку через іноземні приблизно 20 мільйонів доларів на рік, що негативно відображається на платіжному балансі. До дня космонавтики законопроект про затвердження програми не було включено до порядку денного для обговорення у Верховній Раді України [35, с. 4-5].

За словами ексочільника ДФС Романа Насірова боротьба із

контрабандою, обсяг якої оцінив прем'єр-міністр Гройсман в 70 млрд. грн., «це щоденна праця, це процес, а не компанія, яка починається в якийсь-то момент. Якщо говорити про цифри, то можу оцінити її в 2-4 млрд. гривень в місяць. Ось це може бути реальний ефект від того, якщо ефективно боротися з контрабандою. Як тільки ти перестаєш об'єктивно боротися, вона відходить у сіре поле». «Можна говорити і про 6 млрд. гривень. Можливо, так, на сьогоднішній день прем'єр-міністру, так би мовити, більше видно і відомо. Я кажу із свого досвіду і із того, що можна реально забрати із тіні».

За його словами «Мало вести розмови – нам потрібний новий Податковий кодекс. Нам потрібний новий Митний кодекс. В цілому в Європейському союзі є єдиний митний кодекс. Я завжди пропонував прийняти його за основу, і це буде кращим кроком для інтеграції у ЄС. Те ж стосується і податкового спрямування. Потрібно написати новий Податковий кодекс, простий і зрозумілий, а не змінювати старі речі – ми вже заплутались у цих змінах» [36, с. 8-9].

В 2018-му податкові надходження в Україні збільшились на 158,1 млрд. грн. Податок з доходів фізичних осіб – 18% і військовий збір (тимчасово впроваджений із серпня 2014 р.) – 1,5%. За рахунок таких відрахувань казна наповнилась за минулий рік на 229,9 млрд. грн., що більше надходжень минулого (2017-го) на 23,8%. З частини доходу, яка дорівнює 50% прожиткового мінімуму для працездатної особи (у 2019 р. – 960,5 грн.) податок з доходів фізичних осіб відраховуватися не буде). Однак, якщо у сім'ї з двома дітьми до 18 років заробітна плата одного із батьків перевищує 5380 грн. ця пільга відміняється. Для прикладу, в Німеччині податок не платять при доходах нижче 9 тис. євро в рік (18 тис. євро в рік – для подружньої пари, яка подає спільну декларацію). Неоподатковуваний мінімум у США – 9075 дол. В рік (18150 дол. – для подружньої пари в рік). В Франції не відраховують податок з доходу в розмірі 6011 євро в рік. До того ж застосовується прогресивна ставка оподаткування. Мінімальна ставка в Німеччині – 14%, в США – 10%, в Франції – 5,5%. В Україні ставка на податок з доходів фізосіб не залежить від рівня доходу [37, с. 5].

Податок на додану вартість за 2018 рік надійшов в бюджет в розмірі 374,5 млрд. грн. (з врахуванням відшкодування суми податку із бюджету). Ставка податку – 20%. Платник ПДВ – споживач, а не виробник, оскільки він закладений в ціну товару. Із зростанням ціни товару чи послуги зростає сума податку. Наприклад, ціна на природний газ, нафту тощо. Євросоюз застосовує понижені ставки податку на додану вартість і послуги в межах 5%. Українці сплачують ще цілий ряд акцизних податків і зборів при купівлі бензину, сигарет, алкогольних напоїв і предметів розкоші. При купівлі імпортованих товарів – імпортне мито. При сплаті послуг за мобільний зв'язок. Збір до пенсійного фонду – 7,5%. 2018 року до Зведеного бюджету України

надійшло 1184,3 млрд. грн. Видатки перевищили доходи на 65,9 млрд. грн. Бюджетний дефіцит був профінансований – на 0,3 млрд. грн. за рахунок приватизації (при очікуваному 18,8 млрд. грн.) і за рахунок запозичених коштів. Борг нарощується. Видатки, у т.ч. соціальні не були профінансовані в повному обсязі. Зате, в січні 2019-го із бюджету повернули бізнесу рекордну суму ПДВ – 19,7 млрд. грн. – на 64,2% більше, ніж 2017-го [38].

Сімнадцятий рік в Україні спостерігається бюджетний дефіцит, чотирнадцятий рік – дефіцит платіжного балансу. Відносно ВВП валовий зовнішній борг на кінець 2018 року зменшився упродовж року від 93,4% до 87,9%. Міжфірмовий борг підприємств, що перебувають у відносинах прямого інвестування, скоротився на 0,4 млрд. дол. США і становив 7,2% від ВВП. Скоротились зобов'язання за торговими кредитами на 1,7 млрд. дол. США. Зросли обсяги простроченої заборгованості реального сектору за IV кв. 2018-го на 0,5 млрд. дол. США і на кінець року становили 22,4 млрд. дол. США (17,2% від ВВП). Державний сектор збільшив зовнішній борг на 3 млрд. дол. США (36,9% від ВВП). Зовнішні зобов'язання приватного сектору скоротились на 2,5 млрд. дол. США і становили 66,6 млрд. дол. США (51,1% від ВВП). Зовнішній борг НБУ збільшився і на кінець року становив 7,9 млрд. дол. США (6,1% від ВВП) [24].

Висновки. Ключова ставка ФРС США в грудні 2016 року становила 0,5%, проте за останні роки вона зросла на 2 в.п і в останніх місяцях 2018 становила 2,5%. У відповідь на високий рівень боргового навантаження на корпорації, домогосподарства та уряд США, ФРС підвищила ключову ставку щоб унеможливити інвестиційні вкладення у низько прибуткові інвестиційні проекти. М'яка фіскальна політика в США у поєднанні із зменшенням відкритості економіки сприятиме подальшому зростанню економіки США, яка зростає разом із доходами населення. 2018 рік – фінансові умови для економік, що розвиваються, поступово погіршується, особливо в країнах з високими фінансово-економічними дисбалансами: Аргентина, Туреччина, Пакистан. Україна не виняток.

Облікова ставка НБУ підвищилась у 2018 році від 14% до 18%, а з 26.04.2019 НБУ знизив облікову ставку до 17,5% за поточного прогнозу уповільнення інфляції до рівня середньострокової цілі 5% до кінця 2019 року згідно Основних засад грошово-кредитної політики на 2019 рік та середньострокову перспективу (схвалено рішенням РНРУ від 11.09.2018). Облікова ставка центробанку згідно світової теорії і практики коливається в незначному діапазоні відносно рівня інфляції, а тому зниження облікової ставки НБУ для початку до рівня 5% у поєднанні із зниженням середньої ставки оподаткування та посиленням захисних механізмів митного регулювання забезпечить перехід до бездефіцитного платіжного балансу, бездефіцитного державного

бюджету, зміцнення гривні, пожвавлення інвестиційної діяльності, створення нових робочих місць, підвищення середньої заробітної плати, збільшить доходи Пенсійного фонду, доходи населення і перехід до довгострокового економічного зростання.

Базові ставки центробанків економік, що розвиваються, зокрема таких як Угорщина у грудні 2018 року була на рівні лише 1%; Польщі (< 2%); Чеської республіки (< 2%); Румунії (< 2,5%), що означає усталеність економічного розвитку, а саме – стабільність рівня цін, зайнятості, сприятливий інвестиційний клімат, стабільність банківської системи. Базові ставки центробанків економік що розвиваються, у грудні 2018-го, а саме – Філіппін (близько 3%); Малайзії (близько 3%); Китаю (понад 4%) вказують на вищі темпи загального рівня цін у цих країнах, що зазвичай супроводжується загостренням проблем із зайнятістю економічно активного населення. Базові ставки центробанків економік, що розвиваються, зокрема Бразилії, Індії, Індонезії, ПАР у грудні 2018-го були на рівні близько 7%, центробанків РФ, Мексики – на рівні близько 7,5%, Пакистану – 10%. Центробанк Туреччини за 2018 рік підвищив ключову ставку від 7% до 24%, Аргентинський – від 28,8% до 59,2%. В цих країнах з різних причин підвищуються темпи інфляції, спостерігається нестабільність національних валют, загострюються проблеми із зайнятістю економічно активного населення [38, с. 8].

Чим вищі відсоткові ставки, тим менше інвестиційних вкладень, оскільки реалізувати можна тільки такий інвестиційний проект, який дасть можливість отримати прибуток вищий від ставки відсотка. Чим вища середня ставка податку на бізнес, чим більше розшарування суспільства за доходами, збільшується частка тіньового сектора економіки, грошові потоки втрачають здатність забезпечити підвищення ефективності економічної системи на усіх рівнях господарювання.

Якщо нові технології, технічні і технологічні нововведення, призначені для військової розвідки використовуються для дослідження надр океану, водних ресурсів, біосфери, космосу, переміщення покладів нафти в глибинах земної кори, спостереженням за фауною, флорою, за людьми з використанням жорстокого поводження, значить зростає роль і відповідальність дозвільних структур усіх рівнів економічної системи кожної країни і Світу за доцільність і масштаби виробництва, розповсюдження і використання продуктів, наслідком яких є руйнація і деградація. Тому найважливішим завданням фундаментальних наук в умовах сьогодення є оздоровлення довкілля, використання економічних законів, принципів і моделей для регулювання економічних процесів, законів фізики, хімії для покращення навколишнього середовища, у т.ч. оздоровлення кіберпростору. Нагромадились проблеми із збиранням, сортуванням і утилізацією відходів виробництва,

споживання озброєння які поступово вирішуються, однак потребують збільшення виділення економічних ресурсів. Особливе значення в регуляторній політиці усіх рівнів господарювання має аналіз вигід і витрат.

Література:

1. Кирилович Г. Шатдаун закриває музеї, «красные шарфы» і забастовка в Німеччині. *Вісті. Всеукраїнський випуск* (11.01.2019), №003, 3.
2. О чьм пишут ІноСМІ. Стала известна цена американского шатдауна. *Вісті. Всеукраїнський випуск*. (28.01.2019), №014, 3.
3. Крамарчук О. Дональд Трамп: Америці заздрить весь світ. Слово президента. *Урядовий кур'єр* (7.02.2019), №25, 3.
4. Крамарчук О. Трамп розхитує «Велику сімку?» *Урядовий кур'єр* (12.06.2018), №109, 3.
5. Єрмак Г. «Найжорсткіші в історії» санкції проти Ірану. *Високий замок* (6.11.2018), № 9, 2.
6. Кирилович Г. О чьм пишут ІноСМІ. *Вісті. Всеукраїнський випуск* (1.02.2019), №018, 3.
7. Словник іншомовних слів / за ред. члена-кореспондента АН УРСР Мельничука О.С. © Головна редакція УРЕ (1974). Київ: Київська книжкова фабрика, 2007.
8. О чьм пишут ІноСМІ. Венесуэла отвергла ультиматум ЕС. *Вісті. Всеукраїнський випуск*. (28.01.2019). №014, 3.
9. Цитата дня. Майк П. *Урядовий кур'єр* (5.04.2019), №66, 1.
10. Власенко В. «Північний потік-2» функціонуватиме за європейськими правилами. *Урядовий кур'єр* (18.04.2019), №75, 3.
11. Санкції США та ЄС продовжено на рік. *Урядовий кур'єр* (06.03.2019), №45,
12. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2018, <<http://www.bank.gov.ua>>
13. Писана Н. «Бо плач не дав свободи ще нікому, а хто борець, той здобуває світ». *Урядовий кур'єр* (29.03.2019), №61, 2.
14. Власенко В. Світ готовий протистояти російській агресії разом з Україною. Міжнародний саміт. Захід визнає загрози гібридної війни, яку Кремль веде проти демократичних цінностей. *Урядовий кур'єр* (26.01.2019), №7; 1, 2.
15. Дмитренко Л. Інтегруючись до ЄС, інтегруємося у глобальний світ. *Урядовий кур'єр* (19.02.2019), №33, 2.
16. Міністерство фінансів України. Макроекономічний огляд. Випуск №4 (04.2019), <<http://www.minfin.gov.ua>>
17. Джерело статистики: Державна служба статистики України <<http://www.ukrstat.gov.ua>>
18. Петренко Р. Украина Порошенко. Как мы богатели на бумаге.

Вести. Всеукраинский выпуск (18.04.2019), №071, 4.

19. Коваль Л. Спекуляції щодо субсидій марні. Урядовий кур'єр (20.03.2019), №54, 2.

20. Неделя в цифрах и цитатах. Вести. Всеукраинский выпуск (21.02.2019), №32(1357), 2.

21. Дунина А. Украинцы возглавили антирейтинг ЕС. Вести. Всеукраинский выпуск (04.03.2019), №039, 4.

22. Вергун Д. Украинцам массово отказывают в Польше. Вести. Всеукраинский выпуск (21.02.2019), №032(1357), 5.

23. Дранник А. Новая минималка: что ждёт народ. Вести. Всеукраинский выпуск (10.01.2019), №002; 1, 5.

24. Джерело: Національний банк України <<http://www.bank.gov.ua>>

25. Дранник А. Кто несёт деньги в Украину. Несмотря на санкции, крупнейшим инвестором в экономику Украины всё ещё остаётся РФ. Следом идут Кипр и Норвегия. Вести. Всеукраинский выпуск (21.09.2018), №155, 6.

26. Міністерство фінансів України. Макроекономічний огляд. Вип. №2, лютий 2019 р. (13.02.2019) <<http://www-minfin.gov.ua>>

27. Звіт у цифрах і фактах 2018. Уряд Гройсмана. Урядовий кур'єр (20.03.2019), №54, 3.

28. Конец офшору. Вести. Всеукраинский выпуск (17.01.2019), №007, 2.

29. Козуб Т. Дело о распределении «миллионов Лазаренко» близится к завершению. Вести. Всеукраинский выпуск (6.02.2019), №021, 4.

30. Украина угодила в ТОП-15 самых опасных стран планеты. Вести. Всеукраинский выпуск (30.01.2019), №016(1341), 2.

31. Задержали основателей криптопирамиды. Об этом пишет BBC. Вести. Всеукраинский выпуск (12.03.2019), №044, 3.

32. Жаркова О. Укрінформ. Міністр з питань тимчасово окупованих територій Вадим Черниш: Російський вплив на Україну не зменшується, лише змінюються форми. Урядовий кур'єр. (07.02.2018), №231, 4.

33. Концепція боротьби з тероризмом в Україні (Затверджено Указом Президента України від 5 березня 2019 року №53(2019). Урядовий кур'єр (12.03.2019), №48, 7.

34. Демченко О. Директор дивізіону радіолокації, радіозв'язку та спеціального приладобудування ДК «Укроборонпром» Олександр Пономарьов: «Укравши завод, росіяни повелись як варвари». Урядовий кур'єр (16.02.2019), №32; 1, 5.

35. Прокопчук С. Голова Державного космічного агентства України Павло Дехтяренко: «Наша галузь експортно орієнтована і прибуткова». Урядовий кур'єр (12.04.2019), №71, 4-5.

36. Шевченко М. Интервью. «Клетчатое одеяло стало для меня счастливым». Вести. Всеукраинский выпуск (17.12.2018), №215, 8-9.

37. Скрытые налоги и тайна военного сбора. За что мы платим государству. Вести. Всеукраинский выпуск (7.02.2019), №22 (1347), 5.

38. Міністерство фінансів України <<http://www.minfin.gov.ua>>

39. Джерело: НБУ. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2018 року (14.12.2018), 8, с. 5, <<http://www.gov.ua>>

References:

1. Kyrylovych, G. Shutdown Closes Museums, «Red Scarfs» and Strike in Germany. Vesti. All – Ukrainian Edition (11.01.2019), №003, 3.

2. What Is Being Written in Foreign Mass Media. The Price of American Shutdown Became Known. Vesti. All – Ukrainian Edition (28.01.2019), №014, 3.

3. Kramarchuk, O. Donald Trump: America Is Envied by the Whole World. The Presidents Word. Uriadovyy Kurier (7.02.2019), №25, 3.

4. Kramarchuk, O. Trump: Shakes the «Big Seven»? Uriadovyy Kurier (12.06.2018), №109, 3.

5. Yermak, G. «The Toughest Sanctions in History» Against Iran. Vysokyy Zamok (6.11.2018), №9, 2.

6. Kyrylovych, G. What Is Being Written in Foreign Mass Media. Vesti. All – Ukrainian Edition (1.02.2019), №018, 3.

7. Foreign Language Dictionary. General Edition by the Correspondiy Member of the USSR Academy of Science Melnychuk, O. General Edition URE (1974). Kyiv. Kyiv Book Factory, 2007.

8. What is Being Written in Foreign Mass Media. Venezuela Rejected EU Ultimatum. Vesti. All – Ukrainian Edition (28.01.2019), №014, 3.

9. The Quotation of the Day. Miche, P. Uriadovyy Kurier (5.04.2019), №66, 1.

10. Vlasenko, V. «The Northern Stream» Will Function Under European Rules. Uriadovyy Kurier (18.04.2019), №75, 3.

11. US and EU Sanctions Have Been Extended By One Year. Uriadovyy Kurier (06.03.2019), №45, 3.

12. National Bank of Ukraine. The Report on Financial Stability. December, 2018, 4. <<http://www.bank.gov.ua>>

13. Pysana, N. «Because the Crying Has Never Given Freedom to Anybody, but the One who is the Fighter Will Get the World». Uriadovyy Kurier (29.03.2019), №61, 2.

14. Vlasenko, V. The World is Ready to Resist Against the Russian Agression together with Ukraine. International Summit. The West Recognizes the Threat of Hybrid War Waged by Russia Against the Democratic Values. Uriadovyy Kurier (26.01.2019), №7, 1, 2.

15. Dmytrenko, L. By Integrating to EU, We Integrate to the Global World. Uriadovyy Kurier (19.02.2019), №33, 2.

16. Ministry of Finance in Ukraine. Mucroeconomic View. 14th Edition (04.

2019), <<http://www.minfin.gov.ua>>

17. Source of Statistics: State Service of Statistics in Ukraine
<<http://www.ukrstat.gov.ua>>

18. Petrenko P. Poroshenko's Ukraine. How We Enriched on Paper. Vesti. All – Ukrainian Edition (18.04.2019), №071, 4.

19. Koval, L. Speculation Regarding Subsidy is Futile. Uriadovyy Kurier (20.03.2019), №32 (1357), 2.

20. The Week in Numbers and Quotations. Vesti. All – Ukrainian Edition (21.02.2019), №32 (1357), 2.

21. Dunina, A. Ukrainians Led Anti-Rigging of EU. Vesti. All – Ukrainian Edition (04.03.2019), №039, 4.

22. Vergun, D. Ukrainians Are Massively Refused in Poland. Vesti. All – Ukrainian Edition (21.2.2019), №032 (1357), 5.

23. Drannyk, A. New Minimal Wage: What is Ahead for the People. Vesti. All – Ukrainian Edition (10.01.2019), №002, 1, 5.

24. Source: National Bank of Ukraine <<http://www.bank.gov.ua>>

25. Drannyk, A. Who Brings Money to Ukraine. RF Remains the Largest Investor Into the Ukrainian Economy Despite of Sanctions. Cyprus and Norway Follow. Vesti. All – Ukrainian Edition (21.09.2018), №155, 6.

26. Ministry of Finance in Ukraine. Macroeconomic Review. 2nd Edition, February, 2019 (13.02.2019) <<http://www.minfin.gov.ua>>

27. Report in Numbers and Facts of 2018. Groysman's Government. Uriadovyy Kurier (20.03.2019), №54, 3.

28. The Offshore's End. Vesti. All – Ukrainian Edition (17.01.2019), №007, 2.

29. Kozub, T. The Case About the Distribution of «Lazarenko Millions» is Coming to an End. Vesti. All – Ukrainian Edition (06.02.2019), №021, 4.

30. Ukraine Got Into the TOP-15 the Most Dangerous Countries of the World. Vesti. All – Ukrainian Edition (30.01.2019), №016 (1341), 2.

31. The Founders of Crypto Pyramid Have Been Arrested. It is Being Written by BBC. Vesti. All – Ukrainian Edition (12.03.2019), №044, 3.

32. Zharkova, O. Ukrinform. Minister of Temporary Occupied Territories Vadym Chernysh: Russian Influence on Ukraine Does Not Decrease, Just Changes the Form. Uriadovyy Kurier (07.02.2018), №231, 4.

33. The Concept of the Fight Against Terrorism in Ukraine (Approved by the Decree of the President of Ukraine of March, 5th, 2019 №53(2019). Uriadovyy Kurier (12.03.2019), №48, 7.

34. Demchenko, O. Director of Radiation, Radio, and Special Instrumentation Division of Ukroboronprom Oleksandr Ponomarev: «By Stealing the Plant Russians Acted Like Barbarians». Uriadovyy Kurier (16.02.2019), №32; 1, 5.

35. Prokopchuk, S. The Head of State Space Agency of Ukraine Pavlo Dehtiarenko: «Our Sphere is Oriented to Export and Profitable».

Uriadovyy Kurier (12.04.2019), №71, 4-5.

36. Shevchenko, M. Interview «Checkered Blanket Became Lucky for Me». *Vesti. All – Ukrainian Edition* (17.12.2018), №215, 8-9.

37. Hidden Taxes and Secret of Military Tax. What We Are Paying For to the State. *Vesti. All – Ukrainian Edition* (07.02.2019), №22 (1347), 5.

38. Ministry of Finance of Ukraine <<http://www.minfin.gov.ua>>

39. Source: National Bank of Ukraine. Report on Financial Stability. December 2018. (14.12.2018), 8, 5 <<http://www.gov.ua>>